

Sygn. akt IV KZ 15/21

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala

w sprawie **A. P.**

skazanego za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 27 maja 2021 r.

zażalenia skazanego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 lutego 2021 r., sygn. akt II AKa (...)

o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 22 października 2020 r., sygn. akt II AKa (...)

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 40 § 3 k.p.k.

postanowił

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Apelacyjnemu w (...) w celu podjęcia dalszych czynności w postępowaniu okołokasacyjnym.

UZASADNIENIE

W dniu 22 października 2020 r., w sprawie sygn. akt II AKa (...), na rozprawie odwoławczej, Sąd Apelacyjny w (...) w składzie SSA G. J., SSA M. N., SSA G. W. ogłosił wyrok zmieniający zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w (...) z dnia 16 marca 2020 r., sygn. akt V K (...)

Na rozprawie obecni byli prokurator i obrońca z urzędu oskarżonego A. P. Oskarżony, przebywający wówczas na wolności, nie stawił się na rozprawie apelacyjnej. Zawiadomienie o jej terminie, wysłane na „adres po zwolnieniu”

wskazany w „zawiadomieniu o zwolnieniu ze sprawy” zwrócono jako niepodjęte w terminie.

Pismem z dnia 23 października 2020 r. obrońca oskarżonego z urzędu złożyła wniosek „o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku S. A. w całości” wnosząc o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem na adres zamieszkania oskarżonego B., ul. (...) (k. 536). Tego samego dnia obrońca wysłała do oskarżonego, na wskazany wyżej adres, pismo informujące go o treści wyroku Sądu Apelacyjnego, a nadto o tym, że nie jest już jego obrońcą i że mimo tego zdecydowała się złożyć w jego imieniu wniosek o sporządzenie uzasadnienia ww. wyroku. Wskazała również, że oskarżony może złożyć do Sądu Apelacyjnego w (...) wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu w celu sporządzenia ewentualnej kasacji (k. 590 – 593).

Pomimo tego, że obrońca wyraźnie wносиła o doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem na adres oskarżonego, dokumenty te – w dniu 5 listopada 2020 r. - zostały doręczone obrońcy. Obrońca, przesyłką poleconą nadaną w dniu 5 listopada 2020 r., przesłała ww. odpisy oskarżonemu na adres B., ul. (...), pouczając oskarżonego, że w terminie 30 dni licząc od dnia 5 listopada 2020 r. może być sporządzona kasacja. Przesyłka ta nie została jej zwrócona (k. 581, 590 – 591, 594 – 595).

Pismem z dnia 28 grudnia 2020 r. skierowanym do Sądu Okręgowego w K., oskarżony zwrócił się o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu w celu sporządzenia kasacji oraz o „umorzenie kosztów sądowych i postępowania” (k. 583).

Zarządzeniem z dnia 7 stycznia 2021 r., sygn. akt II AKa (...), zastępca Przewodniczącego Wydziału II Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) nie uwzględnił wniosku skazanego o wyznaczenie obrońcy z urzędu w celu sporządzenia i popisania kasacji od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 22 października 2020 r., sygn. akt II AKa (...). W uzasadnieniu zarządzenia wskazano m.in., że oskarżonemu na dzień wydania zarządzenia nie przysługuje możliwość wywiedzenia kasacji. Powyższe uzasadniono faktem, że oskarżony w ustawowym terminie nie złożył wniosku o sporządzenie i doręczenie odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem. Obrońca oskarżonego natomiast, której odpis wyroku z

uzasadnieniem doręczono w dniu 5 listopada 2020 r., nie wywiodła kasacji w ustawowym terminie (k. 587).

Pismami z dnia 14 stycznia 2021 r. oskarżony zwrócił się z wnioskiem o przywrócenie terminu do złożenia kasacji oraz złożył wniosek o nadesłanie odpisu wyroku wraz z pisemnym uzasadnieniem (k. 576 – 577). Kolejne pismo o przywrócenie terminu do złożenia kasacji i wyznaczenie obrońcy z urzędu, A. P. skierował do sądu w dniu 8 lutego 2021 r. (k. 598). Sąd Apelacyjny w (...) potraktował ww. pisma jako wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenia uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 22 października 2020 r., sygn. akt II AKa (...)

Postanowieniem z dnia 23 lutego 2021 r., sygn. akt II AKa (...), Sąd Apelacyjny w (...) odmówił przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenia uzasadnienia wyroku. W uzasadnieniu orzeczenia podano, że wniosek skazanego nie spełnia przesłanek wskazanych w art. 126 § 1 k.p.k. Po pierwsze bowiem wnioskodawca nie podał, kiedy ustała ewentualna przeszkoda, w której mowa w ww. regulacji, a po drugie nie wykazał, a nawet nie uprawdopodobnił, że niedotrzymanie ww. terminu nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych. Wskazano, że z akt sprawy wynika, iż oskarżony był informowany przez obrońcę o czynnościach podejmowanych w sprawie, a ponadto otrzymał odpis wyroku z uzasadnieniem od swojego obrońcy. Przedmiotowe postanowienie z dnia 23 lutego 2021 r. wydane zostało w składzie jednoosobowym (sędzia Sądu Apelacyjnego G. W. - k. 609).

Od powyższego postanowienia, w ustawowym terminie, zażalenie wywiódł oskarżony. W zażaleniu wskazał, że pism wysłanych przez obrońcę nie otrzymał, bo musiał się wyprowadzić z mieszkania przy ul. (...) w B., a listy urzędowe były potem przesyłane na adres jego ojca ul. (...) w B. Ojciec jednak tych listów mu nie przekazywał. Pani obrońca jedynie przez telefon poinformowała go, że może złożyć kasację, ale w czasie tej rozmowy nie wyjaśniła mu, jak ma to uczynić (k. 616 – 619).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie jest zasadne, w tym znaczeniu, że jego wniesienie musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) w celu podjęcia dalszych czynności w postępowaniu okołokasacyjnym.

Zaskarżone orzeczenie dotknięte jest uchybieniem stanowiącym bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. Postanowienie zostało wydane w składzie jednego sędziego, przy czym sędzią tym była osoba podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 § 3 k.p.k. Zgodnie z ostatnio powołanym przepisem, *sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia zaskarżonego w trybie kasacji nie może orzekać co do tego wniosku, kasacji lub skargi*. W doktrynie i judykaturze podkreśla się przy tym zasadnie, że użyte na gruncie art. 40 § 3 k.p.k. pojęcie „co do kasacji” odnosi się nie tylko do tych decyzji, które wprost dotyczą kwestii dopuszczalności skargi kasacyjnej, ale również do rozstrzygnięć, które pozostają z nimi w ścisłym związku. Do tego rodzaju orzeczeń należy bez wątpienia m.in. postanowienie o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego (tak trafnie Sąd Najwyższy m.in. w postanowieniu z dnia 29 stycznia 2014 r., IV KZ 1/14, LEX nr 1425024, zob. także D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2021, komentarz do art. 40, teza 17 i powoływane tam judykaty Sądu Najwyższego). W świetle powyższego oczywistym jest więc, że sędzia Sądu Apelacyjnego G. W., w związku z faktem, że brał udział w wydaniu wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 22 października 2020 r., w sprawie II AKa (...), nie mógł zgodnie z treścią art. 40 § 3 k.p.k. zasiadać w składzie sądu, który wydał rozstrzygnięcie co do kwestii przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia tego orzeczenia. Złamanie tej reguły spowodowało, że zaskarżone orzeczenie dotknięte jest wadą w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.

Opisane uchybienie nie jest jednak jedyną wadą tego postanowienia. Wydano je bowiem, mimo tego, że w opisanej wyżej sytuacji procesowej wniosek oskarżonego o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem winien być potraktowany w istocie jako impuls do weryfikacji, czy ww. dokumenty zostały oskarżonemu, w wykonaniu obowiązku wynikającego z art.

457 § 2 k.p.k. w zw. z art. 423 § 3 k.p.k. doręczone, a następnie do podjęcia czynności mających na celu zadośćuczynienie temu obowiązkowi. Mimo bowiem zmian w treści art. 423 § 2 k.p.k., nie stracił aktualności pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 9 czerwca 2006 r., I KZP 10/06, OSNKW 2006/7-8/65, zgodnie z którym *wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku, złożony na podstawie art. 422 § 1 KPK przez obrońcę oskarżonego, zobowiązuje sąd do doręczenia odpisu wyroku wraz z uzasadnieniem na podstawie art. 423 § 2 KPK temu obrońcy, chyba że z treści wniosku lub z innych okoliczności ujawnionych w sprawie wynika, że odpis ten powinien być doręczony również albo wyłącznie oskarżonemu, ewentualnie także innemu obrońcy* (zob. także R. Ponikowski, J. Zagrodnik (w:) Kodeks postępowania karnego. Komentarz, pod. red. J. Skorupki, Legalis 2020, komentarz do art. 423, teza 7). W uzasadnieniu tej uchwały stwierdzono m.in., że sąd powinien doręczyć odpis wyroku oskarżonemu, choćby ten nie złożył wniosku na podstawie art. 422 § 1 k.p.k., także i wtedy, gdy we wniosku jego obrońcy, złożonym na wskazanej wyżej podstawie prawnej, zawarta została prośba o doręczenie wyroku nie tylko autorowi wniosku, ale i samemu oskarżonemu. Zauważono także, że składając taki wniosek obrońca może także zawrzeć w nim żądanie, aby odpis wyroku został doręczony nie autorowi wniosku, ale samemu oskarżonemu.

W przedmiotowej sprawie zaś, mimo, że obrońca z urzędu we wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku wyraźnie zastrzegł, że prosi o doręczenie odpisu wyroku oskarżonemu, jednoznacznie dając wyraz temu, że w związku z treścią art. 84 § 2 k.p.k., na dalszym etapie postępowania nie będzie pełnić funkcji obrońcy oskarżonego, odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczono wyłącznie obrońcy. Okoliczność, że obrońca przesłał tę przesyłkę później oskarżonemu (oskarżony twierdzi zresztą, że jej nie otrzymał), nie ma żadnego znaczenia. W opisanej sytuacji podmiotem zobowiązanym do doręczenia oskarżonemu wyroku z uzasadnieniem był bowiem wyłącznie organ sądowy. W konsekwencji dopiero od daty doręczenia ww. dokumentów przez ten organ rozpocznie się bieg terminu do wniesienia przez oskarżonego kasacji (art. 524 § 1 k.p.k.).

Konsekwencją stwierdzenia powyższych uchybień musiało być uchylene zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) w celu podjęcia dalszych czynności w postępowaniu okołokasacyjnym.